

תפ"ח (חיפה) 15741-02-13 - בעניין: מדינת ישראל- המאשימה נ' עבד אלסאלם כיאל

תפ"ח (חיפה) 15741-02-13 - בעניין: מדינת ישראל- המאשימה נ' עבד אלסאלם כיאל -

הנאשם מחוזי חיפה

תפ"ח (חיפה) 15741-02-13

בעניין: מדינת ישראל- המאשימה

באמצעות פמ"ח

נגד

עבד אלסאלם כיאל - הנאשם

ע"י ב"כ עו"ד א. פלדמן והגב' ע. שמעוני

בית המשפט המחוזי בחיפה

[11.12.2014]

בפני כב' השופט יוסף אלרון, נשיא [אב"ד]

כב' השופט משה גלעד

כב' השופט ד"ר מנחם רניאל

ע"י ב"כ עו"ד צ. נמירובסקי

גזר דין

א. מבוא

ביום 21.9.14, לאחר שמיעת הראיות בתיק, ולאחר שניתן צו לסיכומים, הגיעו הצדדים להסדר טיעון (סומן ב/1), במסגרתו הוגש כתב אישום מתוקן (סומן ב/2, להלן: "כתב האישום"). התיקון העיקרי בכתב האישום בעקבות ההסדר נסב סביב המרת עבירת הרצח שיוחסה לנאשם באישום הראשון לעבירה של סיוע להריגה, ביטול העבירה של ניסיון לרצח אשר יוחסה לנאשם באישום השני והמרתה בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה.

ב. הסדר הטיעון

הסדר הטיעון כלל הסדר לעניין טווחי ענישה ולפיו הצדדים יעתרו לטווחי ענישה שבין 12-15 שנות מאסר בפועל בגין האישום הראשון, ובין 6-8 שנות מאסר בפועל, בגין האישום השני.

עוד הוסכם בין הצדדים, כי המאשימה תעתור להשית על הנאשם את הרף העליון שבהסדר, דהיינו 15 שנות מאסר בגין האישום הראשון ו-8 שנות מאסר בגין האירוע השני, ואילו ההגנה תטען להטלת הרף התחתון שבהסדר, דהיינו 12 שנות מאסר בגין האישום הראשון ו-6 שנות מאסר באישום השני.

הצדדים הסכימו ביניהם כי עונשי המאסר שיוטלו על-ידי בית המשפט בכל אחד מן האישומים יצטברו זה לזה. כן הוסכם, כי הטיעון בקשר ליתר רכיבי העונש - מאסר מותנה ופיצויים - יהא טיעון "פתוח".

ב"כ המאשימה הודיעה, כי הסדר הטיעון נערך בידיעת משפחת המנוח ובהסכמתה.

ג. עובדות כתב האישום

הרקע לעבירות הינו סכסוך משפחתי בין משפחת הנאשם לבין המנוח, על רקע הפעלת בתי קפה/נרגילות בכפר ג'דידה-מכר וחשדם של הנאשם ובני משפחתו כי המנוח היה מעורב במותו של ילד בן 12 בשם אנס, ממשפחת כיאל, ביום 19.12.11.

על-פי האישום הראשון סייע הנאשם ליאסר כיאל ("יאסר"), סוהיל כיאל ("סוהיל"), מחמוד שאמי ("מחמוד"), עומר שאפעי ("עומר") ואחמד חטיב ("אחמד"), בגרימת מותו של המנוח, ג'סוב הנבזי, וזאת לאחר שהנאשם קשר עמם קשר לחבול בו באמצעות נשק.

על פי התוכנית המקורית, לה היה שותף הנאשם, בתאריך 12.9.12, היו אמורים מחמוד, עומר ואחמד להמתין למנוח בכניסה לכפר ולירות לעברו. על פי התכנון, הנאשם היה אמור להמתין ליד מגרש הכדורגל (להלן: "המגרש") ברכב מאזדה אותו יקבל מהם, ולמלט אותם מהמקום לאחר הירי. לצורך כך, הצטיידו מחמוד, עומר ואחמד בשני אקדחים ובתחמושת. במסגרת הקשר נפגש הנאשם עם מחמוד, עומר ואחמד, שהיו מצוידים באקדחים והמתינו בכפר - ברכב גנוב מסוג הונדה - להגעתו של המנוח. הנאשם נכנס לרכב המאזדה והמתין להוראות.

בהמשך, בעקבות שיבושים בתוכנית המקורית, הגיע הנאשם ברכב המאזדה אל צומת הכניסה לכפר כשתפקידו לדווח לאחרים על הגעת המנוח חזרה לכפר, לעקוב אחר המכונית מסוג טויוטה בה נסע המנוח יחד עם חברו ולדווח טלפונית לאחרים, על התקדמות הנסיעה של המנוח.

בעקבות דיווחי הנאשם זיהו האחרים שישבו ב"הונדה" את רכב הטויוטה בו נסע המנוח והחלו גם הם בנסיעה, תוך שהשתלבו בין רכב הטויוטה של המנוח לבין רכב המאזדה בו נהג הנאשם. שני הרכבים, המאזדה וההונדה, המשיכו לעקוב אחר רכב הטויוטה שבו היה המנוח.

כאשר עצר רכב הטויוטה ליד בית חברו של המנוח - והחבר שנהג עד לשלב זה ברכב המשיך לדרכו - ירד המנוח מהרכב במטרה לעבור למושב הנהג. בשלב זה, בהתאם לתוכנית, התקרר רכב ההונדה בו נהג אחמד אל המנוח שעמד סמוך לטויוטה ומחמוד ועומר ירו באקדחים לעברו וגרמו למותו.

בהמשך, רכב ההונדה ורכב המאזדה בו נהג הנאשם נמלטו למגרש. בהגיעם לאזור המגרש, שרפו נוסעי ההונדה את הרכב, במטרה להעלים ראיות, ולאחר מכן נכנסו לרכב הנאשם - המאזדה - ונמלטו מהמקום. יום למחרת קיבל הנאשם מיאסר מעטפה ובה סכום של 40,000 ₪, אותו היה עליו למסור למחמוד עבור ביצוע התוכנית ומחמוד היה צריך לחלוק סכום זה עם עומר ואחמד, בתמורה לחלקם באירוע. הנאשם אכן מסר סכום זה, למחרת היום, למחמוד.

בגין האמור לעיל, הורשע הנאשם בעבירות שלקשירת קשר לבצע פשע (חבלה), סיוע להריגה, עבירות בנשק, הצתה ושיבוש מהלכי משפט, לפי סעיפים 499(א)(1), 298 + 31, 144(א) + (ב) + 29, 448(א) רישא + 29 ו- 244 + 29 לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (להלן: "חוק העונשין").

יצוין, כי נגד סוהיל, יאסר, עומר, מחמוד ואחמד הוגש בגין האירוע המתואר באישום הראשון, כתב אישום נפרד אשר נדון בפני הרכב השופטים: ח. הורביץ [אב"ד], א. טובי ות. נתנאל-שרון, בתפ"ח (חי') 15791-02-13 (להלן: "התיק המקביל"). באותו תיק נחתם הסדר טיעון עם הנאשמים ביום 14.9.14, (4/ט) ואולם נכון למועד זה טרם נגזר דינם. על-פי האישום השני, בתאריך 28.5.12, כשלושה וחצי חודשים קודם לאירוע המוזכר באישום הראשון, ירה הנאשם ביחד עם אחרים, מספר כדורים לעבר המנוח בכוונה לגרום לו לחבלה חמורה. הנאשם והאחרים נמלטו, אך כשהבחינו במנוח אשר הגיע לקבל טיפול במוקד הרפואי, ירו לעברו פעם נוספת. כתוצאה מהירי נפגע המנוח משני קליעים בעכוז, הובהל לבית החולים ושם טופל ונותר.

בגין האמור לעיל, הורשע הנאשם באישום השני בעבירות של חבלה בכוונה מחמירה ועבירות בנשק, לפי סעיפים 329 + 29 ו- 144(א) + (ב) + 29 לחוק העונשין. ד. ראיות לעונש

מטעם המאשימה הוגש גיליון הרישום הפלילי של נאשם (1/ט), ממנו עולה כי לנאשם הרשעה בעבירה של החזקת סכין, בגינה נגזר עליו מאסר בפועל בן חודשיים, אותו הוא מרצה החל מיום 19.9.14. כן הוגש מכתב מטעם הורי המנוח (2/ט), אשר העדיפו שלא להתייצב לדיון כדי שלא להעמיק את הסכסוך הקיים בין המשפחות שלפי תיאורם, גבה קורבנות בעבר וקיים חשש שיגבה קורבנות נוספים בעתיד.

עוד עולה מהמכתב, כי בני משפחת המנוח קיבלו את הסדר הטיעון והשלימו עמו, אך היו מעדיפים כי האחראים למות בנם יהיו כלואים מאחורי סורג ובריח עד סוף ימי חייהם. לבסוף, ביקשו ההורים כי בית המשפט יגזור את העונש הראוי לכל אותם אלה שגוזלים חייהם של אנשים תמימים.

מטעם ההגנה הוגשה אסופת מכתבים (ס/1), וביניהם מכתב מטעם מנהלת הקהילה של הישוב טל-אל, הגב' אורנה דיין, אשר הכירה את הנאשם באמצעות אביו המשמש כקבלן חשמל והנאשם סייע לו בעבודתו. על פי תיאורה, הנאשם הוא בחור אחראי, מסור וחרוץ, בעל יחסי אנוש טובים ומכבד את הזולת.

כן הוגש מכתב מטעם הגב' פרידה בכובסקי, אשר תיארה כי הכירה את הנאשם בעת שסייע לאביו בעבודות חשמל בביתה. לדבריה, הנאשם היה צייתן, מופנם, סבלני ורגיש.

עוד הוגש, מכתבו של מר יואל בן הרוש, אשר הכיר אף הוא את הנאשם דרך אביו, וציין כי מדובר בבחור שקט וחרוץ, אשר ביצע את עבודתו על הצד הטוב ביותר ובאחריות רבה.

בנוסף, הוגש מכתבו של מר מיכאל הרפז, טייס בעברו ומנהלה של חברה קבלנית לעבודות הנדסה. במכתבו ציין מר הרפז, כי הוא מכיר את הנאשם מזה כ-5-6 שנים, דרך עבודתו עם אביו, והתרשם כי מדובר בבחור שקט, חרוץ, חכם וממושמע. לפי תיאורו, בזמן עבודתו של הנאשם יחד עם אביו, שמע מהנאשם כי הוא התארס ונרשם ללימודים, והתרשם כי מדובר בבחור נורמטיבי שהעולם העברייני זר לו.

מר הרפז תיאר את משפחת הנאשם, אותה הוא מכיר משנת 1996, כמשפחה שומרת חוק, משכילה אוהבת ותומכת, כאשר לדבריו, מהיכרותו את הנאשם ובני משפחתו, מסקנתו היא כי הסתבכותו של הנאשם היא בגדר מעידה חד-פעמית הנובעת מ"היגררות" אחר מנהיגים שליליים בכפר.

כן טען מר הרפז, כי הסתבכותו ומעצרו של הנאשם, ובעקבות זאת ההתחייבות הכספית הגבוהה שלקחו על עצמם הוריו כדי לממן את הגנתו, מהווים עונש כבד מנשוא על המשפחה כולה.

לסיכום, ביקש מר הרפז כי בית המשפט יטה רחמיו על הנאשם ובני משפחתו, יסתפק בתקופת מעצרו של הנאשם ויאפשר לו לשקם את חייו.

ה. הטיעונים לעונש

טיעוני המאשימה

בטיעוניו בכתב (ט/3) ובעל-פה עתר ב"כ המאשימה להטיל על הנאשם את העונש המקסימאלי על-פי הסדר הטיעון, וזאת משום שלא מתקיימים במקרה זה טעמים המצדיקים הקלה בעונשו.

בטיעוניו בעל-פה הטעים ב"כ המאשימה, כי הטווחים עליהם הסכימו הצדדים במסגרת ההסדר, הם גם מתחמי הענישה ההולמים בנסיבות המקרה.

ב"כ המאשימה הפנתה לגילו הצעיר של המנוח, אשר היה כבן 27 בלבד במותו.

בטיעוניו באשר לאישום הראשון בו הורשע הנאשם, הדגיש ב"כ המאשימה את חומרת עבירת ההריגה הפוגעת בערך המקודש ביותר והוא קדושת חיי אדם. כן הוטעם, כי העונש הקבוע בצד העבירה הוא 20 שנות מאסר, ובגין סיוע לביצועה, עומד העונש על 10 שנות מאסר.

נטען, כי לצד הסיוע להריגה הורשע הנאשם בעבירות חמורות נוספות שהצטברות העונשים הקבועים בצידן מגיעה עד 45 שנות מאסר.

ב"כ המאשימה הפנה לתכנון המוקדם של הנאשם יחד עם האחרים לפגוע במנוח, ולחלקו המרכזי בהוצאת התוכנית אל הפועל. לדבריו, ללא מעורבות הנאשם, לא היה מי שיעקוב אחר המנוח וימלט את החוליה המבצעת, ומכאן שמבלי תרומתו המשמעותית, המנוח היה היום בין החיים.

זאת ועוד, ב"כ המאשימה הפנה לנזק החמור שנגרם עם מותו של המנוח, אשר הותיר אחריו זוג הורים וחמישה אחים שאיבדו את היקר להם מכל.

ב"כ המאשימה ביקש שלא לראות בסכסוך בין המשפחות - שלא הגיעו ל"סולחה" - נסיבה לקולא.

לטענתו, אף אם הנאשם חשש שהמנוח יקדים לפגוע בו, אין זה נימוק להקלה בעונשו, שכן סכסוכים מעין אלה אסור שיביאו להקלה בעונש.

לשיטתו, אין לסטות ממתחם הענישה משיקולי שיקום, שכן ניתן ללמוד מהסתבכותו של הנאשם בעבירה של החזקת סכין בזמן מעצרו כי הוא אינו פונה לכיוון של שיקום.

עוד ביקש ב"כ המאשימה להתחשב בשיקולי הרתעת היחיד והרבים וטען כי ענישה ברף המקסימאלי של הסדר הטיעון תעביר לנאשם, לציבור ככלל, ולתושבי הסביבה בפרט, מסר לפיו כי בכל הקשור לעבירות אלימות ונשק לא יגלה בית המשפט מידה של רחמים.

באשר לאישום השני נטען, כי מדובר באירוע הדומה באופיו לאירוע נשוא האישום הראשון; ברקע המעשה עמד אותו סכסוך בין המשפחות, הנשקים בחלקם הם אותם נשקים ששימשו לאחר מכן באירוע ההמתה, וכן נעשה שימוש ברכב גנוב באותו אופן בו נעשה באירוע ההמתה.

לדבריו, הנסיבות לחומרא שפורטו ביחס לאירוע נשוא האישום הראשון מתקיימות גם כאן, דהיינו השימוש בנשק, האכזריות, האובססיביות לחבול במנוח, הירי ממכונית חולפת וככלל, התעוזה הרבה בביצוע המעשים. יתירה מכך, באירוע נשוא האישום השני, לא הסתפקו הנאשם והאחרים בירי הראשוני במנוח וכשהבחינו בו סמוך למוקד הרפואי אליו הגיע לקבל טיפול, החלו לירות לעברו פעם נוספת, כל זאת במקום ציבורי ותוך סיכון חפים מפשע.

כן הדגיש ב"כ המאשימה כי אף על פי שמדובר בסכסוך מתמשך, אין להתעלם מכך שהוא מורכב משני אירועי ירי נפרדים.

לנוכח הנסיבות המנויות לעיל, עתרה ב"כ המאשימה להשית על הנאשם עונש ברף העליון של הטווח המוסכם גם באשר לאירוע השני.

בסיכום הדברים, ביקש ב"כ המאשימה כי בית המשפט יכבד את הסדר הטיעון וישית על הנאשם עונש של 23 שנות מאסר, תוך צבירת העונשים בגין שני האירועים, בתוספת מאסר מותנה מרתיע, פיצוי מקסימאלי על-פי החוק ושלילת רישיונו של הנאשם לתקופה ארוכה.

לביסוס טיעוניו, הפנה ב"כ המאשימה לפסיקה התומכת בעמדתו העונשית.

טיעוני ההגנה

בטיעוני ההגנה לעונש, עתר ב"כ הנאשם לאמץ את הסדר הטיעון ולהשית על הנאשם את העונש המצטבר המינימאלי על-פי ההסדר, דהיינו 18 שנות מאסר בפועל.

הסניגור הטעים בטיעונו, כי טווחי הענישה המוצעים במסגרת ההסדר הם טווחים חמורים ביחס לנסיבות המקרה, שכן העבירה העיקרית החמורה ביותר בה הורשע הנאשם באישום הראשון היא עבירה של סיוע להריגה, שבצידה עונש של 10 שנות מאסר ואילו הטווח שהוסכם עליו בגין אישום זה, נע בין 12-15 שנות מאסר.

כן יש להתחשב, לטענתו, בכך שבעבירות הנלוות לעבירת הסיוע להריגה, חלקו של הנאשם הצטמצם לנוכחותו במקום, ומכאן שחומרת מעשיו מצויה ברף התחתון.

גם באשר לאישום השני נטען, כי 6 שנות מאסר בפועל הוא עונש הממצה את חומרת העבירה בנסיבות המקרה, בהתחשב בכך שהמנוח לא נפגע קשה באותו אירוע והעונש אינו סוטה מרמת הענישה הנהוגה במקרים דומים.

הסניגור העלה את הנסיבות לקולא במקרה זה, ובראשן הודאת הנאשם במסגרת הסדר טיעון. לשיטתו, לעובדה שההודאה באה בשלב מאוחר של המשפט יש יתרון בכך שבית המשפט מכיר את התיק ויכול להתחשב בשיקולים שלא יכול היה לשוקלם אלמלא שמע את הראיות.

הסניגור הדגיש את תרומת הנאשם בגילוי המעורבים בפרשה, אשר חלקם בני משפחתו, דבר שהביא להגשת כתבי אישום נגדם. בהקשר זה נטען, כי למשטרה לא היה "קצה חוט" לפתרון הפרשה והחקירה אף הלכה לכיוון מוטעה. לדבריו, יש להתחשב בשיקול זה ביתר שאת במקרה שלפנינו, לנוכח העובדה שהנאשם לא התוודה תחילה בפני המדובב ואף לא בהמשך בחקירתו.

כן הפנה הסנגור לעונשים שהוסכמו במסגרת הסדר הטיעון (ט/4) שנערך עם המעורבים האחרים בתיק המקביל וכלל טווחי ענישה שונים, כמעט לכל אחד מן הנאשמים, שנעים מ- 7-8 עד 17-23 שנות מאסר בפועל, כל נאשם לפי חלקו. עוד הוסכם שם, על "טיעון חופשי" באשר ליתר רכיבי הענישה.

לטענת הסנגור, נוכח הסדר הטיעון עם המעורבים האחרים, מתחזקת המסקנה כי הטווח שהוסכם בין הצדדים במקרה זה, בגין האישום הראשון, הוא טווח ענישה גבוה, ולמעשה הרף המינימאלי של ההסכם בעניינו של הנאשם גבוה מהרף המקסימאלי שהוסכם באשר לנאשם 5 בתיק המקביל, אשר היה זה שנהג ברכב בו נסעו היורים והאט אותו סמוך למנוח כדי שהיורים יוכלו לירות לכיוונו, והורשע אף הוא בסיוע להריגה.

כן נטען, כי אף אם יוטל על הנאשם בעניינו עונש המאסר המינימאלי בטווחים שהוסכם עליהם בגין שני האישומים, עדיין יוטלו על הנאשם 18 שנות מאסר בפועל, דהיינו עונש חמור ביחס לזה שהוסכם באשר למי שהיו היורים באירוע.

עוד נטען, כי יש להתחשב בגילו הצעיר של הנאשם שהיה כבן 21 ו-8 חודשים בלבד בעת ביצוע המעשים, ויש לראותו כ"בגיר צעיר", וכן בהיעדר עבר פלילי קודם לחובתו של הנאשם לפני האירוע נשוא כתב האישום. כן נטען, כי גם הסתבכותו של הנאשם בהחזקת סכין בבית הסוהר היתה בנסיבות של הגנה עצמית.

הסנגור הסכים כי גם טווח הענישה המוסכם על ההגנה בהסדר הטיעון הוא מתחם עונש הולם בנסיבות המקרה אם כי, לדעתו גם טווח זה, הוא טווח מחמיר.

הסנגור ביקש כי בית המשפט יתחשב בעת פסיקת הפיצויים, בפיצוי שיושת לטובת משפחת הקורבן בהליך המקביל, שבו עומדים לדין 5 נאשמים.

הסנגור הפנה אף הוא לפסיקה התומכת לדעתו בעמדתו העונשית.

ו. הנאשם בפנותו לבית המשפט אמר כי אין לו מה לומר.

ז. דיון

כאשר בית המשפט מרשיע נאשם במספר עבירות המהוות מספר אירועים, עליו לקבוע מתחם עונש הולם לכל אירוע בנפרד, ולאחר מכן רשאי הוא לגזור עונש נפרד לכל אירוע, או עונש כולל לכל האירועים (סעיף 40ג(ב) לחוק העונשין).

גם אם גזר בית המשפט עונש כולל בגין כמה אירועים, עליו לשמור על יחס הולם בין חומרת מכלול המעשים ומידת אשמו של הנאשם, לבין העונש שייגזר עליו, תוך התחשבות במספר העבירות, תדירותן והזיקה ביניהן (סעיף 40ג(ג) לחוק העונשין).

בעניינו, אף שמדובר באותו קרבן, נחלקות העבירות לשני אירועים שבוצעו בזמנים שונים. לנוכח האמור, הסדר הטיעון שנערך בין הצדדים - בדין - כלל הסכמה לעניין טווחי הענישה בגין כל אחד מהאירועים. בנוסף, כלל ההסדר, כאמור, גם הסכמה להצטברות העונשים שיוטלו בגין כל אחד מן האירועים.

המחלוקת בין הצדדים נותרה בשאלת עונש המאסר בפועל הכולל שייגזר על הנאשם; בעוד המאשימה עותרת לעונש מאסר בפועל של 23 שנים, עותרת ההגנה לעונש מאסר בפועל של 18 שנים.

בע"פ 512/13 פלוני נ' מדינת ישראל (4.12.13), נדון המיתאם שבין "מתחם העונש ההולם" לבין טווח הענישה המוצע לבית המשפט במסגרת הסדר טיעון ונקבע שלא מדובר במושגים זהים.

בעוד טווח הענישה שבהסדר טיעון נובע מהסכמה בין הצדדים בלבד ומביא לידי ביטוי, בין היתר, את שיקולי התביעה (כגון: אינטרס הציבור בענישה הולמת ומהירה למעשי עבירה, חסכון במשאבים, קשיים ראיתיים, ואף נסיבות ספציפיות של הנאשם לקולא וכו'), למול שיקולי הנאשם (כגון: רצון להביא להפחתה באישומים, הקלה בעונש או הימנעות מניהול הליך משפטי ארוך ויקר שלא לצורך), הרי שמתחם העונש ההולם מהווה "קביעה נורמטיבית" של בית המשפט באשר לטווח הענישה הראוי בגין העבירה בנסיבותיה, מידת אשמו של הנאשם וסוג ומידת העונש המוטל עליו.

לשם קביעת העונש ההולם על בית המשפט להתחשב בערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה, במידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, הכל כאמור בסימן א'-1 לחוק העונשין שכותרתו "הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה", והורתו בתיקון מספר 113 לחוק העונשין.

על אף שתיקון מס' 113 לחוק העונשין לא קבע מהו היחס הראוי בין מתחם העונש ההולם לטווח ענישה המוצע בהסדר טיעון, עדיין, יש בדרך כלל לכבד הסדרי טיעון במידה והם עומדים ב"מבחן האיזון" אשר נקבע בע"פ 1958/98 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד נז(1), 577. (להלן: "הלכת האיזון"). למעשה, גם אם טווח הענישה המוצע בהסדר הטיעון נמוך מ"מתחם העונש ההולם", עדיין יש לכבד את ההסדר אם התביעה ערכה איזון מתאים בין ההקלה שניתנה לנאשם לבין התועלת הציבורית שהייתה כרוכה בעריכת הסדר הטיעון, ו"הלכת האיזון" שנקבעה בפסק הדין פלוני הנ"ל, בהרכב מורחב של 9 שופטים, אינה עומדת בסתירה לתיקון 113 לחוק העונשין.

בע"פ 3856/13 שי גוני נ' מדינת ישראל (3.2.14) ובע"פ 9246/12 עמר וסלמן חמאסה נ' מדינת ישראל (24.3.14), נתקבלה עמדת כב' השופט מלצר בע"פ 512/13 הנ"ל ולפיה:

"...אין למתוח קו של זהות בין הסדרי טיעון לבין מתחם הענישה אלא יש לילך במתווה... לפיו תחילה באה קביעת מתחם ענישה לפי תיקון 113 כנתינתו, אחר כך השוואתה לטווח בהסדר הטיעון וככל שהטווח אושר - קביעת העונש גם בהתחשב בהסדר הטיעון".

בע"פ 3856/13 הנ"ל, נקבע כי בתיקון 113 אין כדי לשנות מן המדיניות המשפטית הנוהגת:

"לפיה בית המשפט אינו כבול לעונש עליו הסכימו הצדדים במסגרת הסדר הטיעון, ועליו לבחון בהתאם לאמות המידה המקובלות, כאשר אליהן יתווספו ואף יקבלו מקום מרכזי, השיקולים המתחייבים מקיומו של הסדר טיעון" (ראו גם ע"פ 8802/13 דורון לוי נ' מדינת ישראל (10.3.14); ע"פ 3659/13 פלוני נ' מדינת ישראל (24.3.14); ע"פ 7777/12 יעקב בלקאר נ' מדינת ישראל (25.3.14)).

מתחם העונש ההולם בגין האירוע הראשון

על החומרה שיש לראות במעשי אלימות שבמהלכם קופדו חיי אדם עמדו בתי המשפט לא אחת, תוך הדגשת קדושת החיים כערך עליון.

כך למשל נפסק כי:

"קדושת החיים היא שהניעה את המחוקק לקבוע עונש של מאסר עולם - חובה - לצידה של עבירת הרצח; והיא העומדת בבסיס של קביעת עונש של עשרים שנים מאסר - שהיא התקופה הקצובה בחוק למאסר עולם שאינו עונש חובה - לצידה של עבירת ההריגה. השמירה על קדושת החיים - לרבות קביעתה של קדושה זו בהכרת הכל - היא העומדת בראש תכליות הענישה, במקום שמדובר בנטילת חיי אדם; ועל בית המשפט לשוות זאת לנגד עיניו בגזרו את הדין בעבירות רצח והריגה...".

(ע"פ 4419/95 שחר חדד נ' מדינת ישראל, פ"ד נ(2) 752; ראו גם ע"פ 8314/03 רג'אח שיהד בן עווד נ' מדינת ישראל, תק-על 2005(2) 3016, 3017).

יחד עם זאת, לרגע לא נעלם מעינינו כי במקרה זה העבירה החמורה ביותר בין אלה בהן הורשע הנאשם הינה עבירה של "סיוע להריגה" שהעונש המירבי בגינה הינו מחצית מן העונש המירבי הנקוב בצידה של עבירת ההריגה המושלמת, דהיינו, 10 שנות מאסר ולא 20 (סעי' 32 לחוק העונשין).

לנוכח ריבוי המקרים בהם בקלות יתרה ובלתי נסבלת נעשה שימוש בנשק חם לצורך פתרון סכסוכים של מה בכך או כמעשי נקמנות גרידא, נקבע בפסיקה כי יש לנקוט ברמת ענישה מחמירה, באותם מקרים של "שפיכות דמים" והוא הדין אף כאשר מדובר "רק" בעבירות בנשק. (ראו ע"פ 7147/96 אזואלוס נ' מדינת ישראל פ"ד נב(2) 412). איננו יכולים להתעלם מחומרת נסיבות ביצוע העבירות במקרה זה. מעשיו של הנאשם אינם פרי פיתוי רגעי או "מעידה חד-פעמית", שכן הנאשם תכנן יחד עם אחרים לפרטי פרטים ובקור רוח את הפגיעה במנוח, בשתי הזדמנויות שונות. ניתן ללמוד על התכנון המחושב והשקול של המעשה, מהעובדות שפורטו בהרחבה באישום הראשון שבכתב האישום וכן מהעובדה שלא היתה זו הפעם הראשונה שהנאשם ניסה לפגוע במנוח.

עם זאת, חלקו של הנאשם בביצוע העבירה באירוע שבאישום הראשון היה כ"מסייע", ובאופן כללי חלקו קטן יותר מזה של היורים בפועל.

אף שאמרנו כי עונשו המירבי של מסייע להריגה הינו מחצית מן העונש בגין העבירה המושלמת, הרי בקשר לקביעת מתחם ענישה הולם בעניינו של ה"מסייע", נקבע כי:

"[...] כידוע, תרומתו של המסייע היא עקיפה ומשנית, משום שאין הוא נוטל חלק בביצוע העיקרי של העבירה ואין הוא אלא שותף זוטרי למבצע העיקרי (ע"פ 320/99 פלוגית נ' מדינת ישראל, פ"ד נה(3) 22, 33-34 (2001)). סעיף 40ט(א) לחוק העונשין מונה רשימה פתוחה של נסיבות שיש להתחשב בהן לעניין קביעת מתחם העונש ההולם של העבירה העומדת לדיון. הנסיבות המנויות בסעיף זה נשקלות, בשינויים המחויבים, גם כשמדובר בעבירת סיוע, שהיא כאמור עבירה העומדת לעצמה, השונה במאפייניה ופחותה בחומרתה מהעבירה העיקרית. מבלי למצות, מתחם העונש של עבירת סיוע ייגזר מהנסיבות הבאות: אם מדובר בסיוע במעשה או סיוע במחדל; אם הסיוע קדם לביצוע העבירה העיקרית (סיוע בתכנון) או סיוע שניתן בעת ביצועה של העבירה העיקרית; מידת תרומתו של הסיוע לביצוע העבירה העיקרית; תרומת הסיוע לנזק שהיה צפוי להיגרם ולנזק שנגרם בפועל; יכולתו של הנאשם להבין את שהוא עושה, את הפסול במעשהו או את משמעותו, לרבות בשל גילו, ועוד..." (ע"פ 5214/13 מחמוד סירחאן נ' מדינת ישראל (30.12.2013)).

בעניינו, חלקו של הנאשם בסיוע לביצוע העבירה היה משמעותי. הנאשם לקח חלק בכל שלבי האירוע, החל מהתכנון שקדם לו, בהמשך גם במעקב אחר המנוח ודיווח לחוליה המבצעת על צעדיו ובסיום האירוע, לאחר הצתת הרכב, מילוט המעורבים מהמקום.

בנסיבות אלה ברור אפוא, כי הנאשם בחר באופן מודע ושקול בדרך עבריינית כדי לנקום במנוח ובסופו של דבר גרם, יחד עם אחרים, למותו של צעיר כבן 27 בלבד.

כן יש להתחשב בכך כי לצד העבירה של סיוע להריגה אותה ביצע הנאשם על פי האישום הראשון עומדות עבירות חמורות נוספות של קשירת קשר, הצתה, עבירות בנשק ושיבוש מהלכי משפט. כל אחת מעבירות אלה פוגעת בערכים המצויים ברף העליון של הערכים המוגנים והם בטחונם האישי של כל אדם וביטחון הציבור ככלל.

הסיבה שהביאה את הנאשם לבצע את העבירות, נזקפת אף היא לחובתו, שכן אף אם הנאשם חש מאוים, היו פתוחות בפניו אפשרויות אחרות ובכלל זה, פנייה לרשויות החוק. אין לקבל מצב של נטילת חיי אדם אחר, רק משום תחושת איום או מצוקה, ומכל מקום נראה כי בנסיבות המקרה מדובר היה במניע של נקמה על רקע סכסוך מתמשך בין המשפחות ובייחוד מותו של הילד, אנס, ולא משום תחושת איום ופחד אישיים של הנאשם, כפי שנטען.

באי כוח הצדדים הציגו לנו פסקי דין, אשר להשקפתם תומכים בגישתם באשר למתחם העונש ההולם. מעיון בפסיקה שהוגשה עולה, כי בדיוק כשם שניתן למצוא מקרים חמורים יותר מזה שבפנינו, כך ניתן למצוא בפסיקה אליה הופנינו ע"י הסניגור, מקרים קלים יותר, בין מבחינת נסיבות העבירה, בין מבחינת אשמו של העבריין, ובין נסיבות אישיות, הודאה וחרטה.

מכל מקום, מרבית פסקי הדין שאמורים לקבוע את "מדיניות הענישה הנהוגה", ניתנו לפני תיקון 113 לחוק העונשין ובשל כך משלבים בתוכם נסיבות שכיום יש לשקלן לצורך קביעת "העונש המתאים" בתוך מתחם העונש ההולם ולא לצורך קביעת מתחם העונש ההולם.

בצד כל זאת נציין, כי גם ממדיניות הענישה הנהוגה ניתן ללמוד שטווח הענישה שהוסכם בין הצדדים אינו מקל יתר על המידה עם הנאשם.

אף אם לצורך גיבוש הסדר הטיעון שנכרת בתיק זה, התחשבה ב"כ המאשימה בנימוקים אשר על פי הוראת תיקון 113 לחוק העונשין יש לשקלם לצורך קביעת העונש המתאים בתוך מתחם העונש ההולם, (הואיל ולא מדובר בשיקולים הנוגעים לנסיבות ביצוע העבירה כגון, הודאתו של הנאשם) הרי משבאים אנו לשקול קבלת או דחיית הסדר הטיעון, נתחשב גם בנימוקים אלה כדי להכריע האם טווחי הענישה שהסדר הטיעון עומדים בהלכת האיזון, ומסקנתנו היא כאמור, שאכן כך הדבר.

כללו של דבר, בהתחשב בכלל השיקולים המנויים לעיל ועל פי ההנחיות שבסעיפים 40ב.ג. ו-ט. לחוק העונשין שעניינם העיקרון המנחה וקביעת מתחם העונש ההולם, אנו סבורים כי במקרה זה טווח הענישה שבהסדר הטיעון תואם את מתחם העונש ההולם באירוע נשוא האישום הראשון, והחלטנו לכבד את טווח הענישה שהוסכם בין הצדדים באשר לאישום זה. מתחם העונש ההולם באישום השני

באישום זה הורשע הנאשם על פי הודאתו, כאמור, בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה ועבירות בנשק, בשל כך שירה, יחד עם אחרים, כארבעה חודשים לפני האירוע מושא האישום הראשון, מספר כדורים לעבר המנוח בכוונה לגרום לו לחבלה חמורה, כשלמעשה מדובר בניסיון של הנאשם לפגוע במנוח על רקע הסכסוך המתמשך בין המשפחות.

מדובר בעבירות אלימות חמורות תוך שימוש בנשק חם, שיש בהן סיכון לחיי אדם, לסדר הציבורי ולביטחון הציבור, והן מחייבות ענישה מחמירה. הנאשם נטל את החוק לידי ויעשה את האמור לעיל כדי לגרום למתלונן חבלה חמורה.

באשר לנסיבות האירוע נתחשב בחלקו הדומיננטי של הנאשם באירוע זה, ובעובדה שהנאשם לא הסתפק בפגיעה הראשונה במנוח וירה לעברו פעם נוספת כשהמנוח בא לקבל טיפול רפואי משנפגע מהירי הראשון, עובדה המלמדת על נחישות ודבקות במשימה העבריינית. הנסיבות המפורטות לעיל מלמדות על התנהגות עבריינית חמורה ומסוכנת, וכל זאת בעיבורו של הכפר ללא מורא דין ודין.

באשר לנזק שנגרם למנוח באישום זה, הרי שזה אושפז מספר ימים במהלכם עבר ניתוח, וזאת כתוצאה מפגיעת שני הכדורים בעכוזו.

כן נתחשב בנזק הפוטנציאלי שעלול היה להיגרם למנוח או לעוברים ושבים כתוצאה מירי באמצע הכפר, ממכונת חולפת.

מדיניות הענישה הראויה בגין עבירות אלימות בנשק והיד הקלה על ההדק, מחייבות ענישה מחמירה למען ביעור הנגע החמור והמסוכן בו אנו נתקלים חדשות לבקרים.

בשורה ארוכה של פסקי דין חזרו וקראו בתי המשפט למיצוי הדין בדרך של הטלת עונשים מוחשיים ומרתיעים על מי שבוחר ליישב סכסוכים בדרך של שימוש בנשק חם (ראו למשל: ע"פ 2546/05 מדינת ישראל נ' עבדאללה ג'בארין, (12.1.06), שם התקבל ערעור של המדינה והעונש הוחמר ל- 4 שנות מאסר. וראו גם ע"פ 5759/04 מדינת ישראל נ' רייכמן (7.2.05)).

סופו של דבר, גם באשר לאישום זה אנו סבורים כי בהתחשב בנסיבות המקרה, במדיניות הענישה הנהוגה ובערך החברתי שנפגע, טווח הענישה שנקבע על-ידי הצדדים בהסדר הטיעון תואם גם את מתחם העונש ההולם.

העונש המתאים

בבואנו לקבוע את "העונש המתאים" לנאשם בתוך המתחמים אותם קבענו, נתחשב בראש ובראשונה בהודאתו של הנאשם בעובדות כתב האישום שתוקן במסגרת הסדר טיעון.

רק לאחרונה נפסק, כי הודאה שבצידה חיסכון בזמן שיפוטי מהווה שיקול משמעותי לקולא (ע"פ 4597/13 אנטוניו פיצו נ' מדינת ישראל (22.9.14); ע"פ 8288/11 איינאו וודאג נ' מדינת ישראל (27.11.12, פסקה 8); ע"פ 122/14 דניס שוורצפל ואלכסיי קובלסקי נ' מדינת ישראל (7.7.14, פסקה 19)).

אולם, ככל שההודאה מוקדמת יותר, כך גדל החיסכון בזמן שיפוטי - כמו גם חיסכון בזמנם של העדים והתביעה - ומכאן שגם מידת ההתחשבות בהודאה כנסיבה לקולא מושפעת בהתאם (עם זאת נציין, כי קיימת גם דעה לפיה אין מקום להתחשב בשיקול של "חיסכון בזמן שיפוטי" כשיקול לקולא, במאמרם של יריב ואקי ויורם רבין "הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה; תמונת מצב והרהורים על העתיד לבוא", הפרקליט נב תשע"ג, עמ' 413, בעמ' 454; מאמרו של שופט בית המשפט העליון דב לוין (ז"ל) "גוזרים את הדין", המשפט א, 185 (1993), בעמ' 199)).

אף אם הודאת הנאשם היא במידה רבה פורמאלית ובאה רק בסופו של המשפט מטעמים טקטיים (לא נעלם מעינינו כי גם ב"דברו האחרון" טען הנאשם "אין לי מה להגיד", דהיינו לא הביע כל חרטה), יש לקוות כי היא מהווה לפחות תחילת הפנמת חומרת העבירות.

כן נתחשב בנסיבותיו האישיות של הנאשם, באישיותו החיובית ובתפקודו החיובי בעבודה ובחיי האישיים, כפי שבאו לידי ביטוי במכתבי עדי האופי מטעמו, ובעיקר בגילו הצעיר, שמעמידו בקבוצת "הבגירים הצעירים". [ראו בענין זה ע"פ 7781/12 פלוני נ' מדינת ישראל (25.6.13); כן ראו בענין זה לאחרונה, ע"פ 4641/12 פלוני נ' מדינת ישראל (20.11.13); וע"פ 5521/12 פלוני נ' מדינת ישראל (22.1.14) (להלן: "ענין פלוני"; עם זאת, קיימת גם דעה אחרת של מספר שופטי בית המשפט העליון, לפיה אין ליצור קבוצה מיוחדת של "בגירים צעירים" ודי באפשרות להתחשבות בגיל הנאשם, גם לצורך קביעת מתחם העונש ההולם לפי סעיף 40ט. (6 לחוק העונשין, וגם לצורך קביעת העונש המתאים בתוך המתחם, לפי סעיף 40"א. (1 לחוק העונשין; ע"פ 452/14 דבוש נ' מדינת ישראל, (3.4.14)].

עוד נתחשב, בפגיעה שתיגרם לנאשם, אך בעיקר למשפחתו, כתוצאה ממאסרו מאחורי סורג וברח לתקופה ארוכה. ניתן היה ללמוד מראיות ההגנה לעונש כי משפחתו של הנאשם הינה משפחה נורמטיבית, אשר שילמה גם היא מחיר כבד, רגשי וכלכלי, כתוצאה מהסתבכותו של הנאשם ו"התשלום" הכבד עוד מצפה לה עם הרחקתו של הנאשם מהם - בשל מאסרו הממושך - לשנים רבות.

בהקשר זה נתחשב לקולא בכך כי זהו מאסרו הראשון של הנאשם, ובדרך כלל, בתי המשפט נוהגים להתחשב בכך מתוך תקווה כי גם תקופת מאסר - ראשונה - מאוזנת תתרום להרתעת הנאשם. נתחשב בעובדה שלנאשם היתה תרומה משמעותית לחשיפת המעורבים הנוספים בפרשה; אנו סבורים כי ראוי ככלל לעודד נאשמים לשתף פעולה עם רשויות אכיפת החוק, וזאת ניתן - לעתים - לעשות באמצעות הקלה - מסויימת - בענישה. עוד נתחשב בכך כי לנאשם אין הרשעות הקודמות לאירועים מושא כתב האישום. אמנם הוא הורשע בגין החזקת סכין במהלך מעצרו בגין תיק זה, אך עדיין לא ניתן לומר שעברו מכביד.

באשר להסדר הטיעון שנערך עם המעורבים האחרים בתיק המקביל וטרם נגזר דינם, אין לנו אלא את שעינינו רואות, וככלל, לא מדובר בהבדלים קיצוניים בין ההסדרים. יתרה מכך, אין הסדר בעניינם של מעורבים אחרים מחייב - אוטומטית - גם בעניינו של הנאשם, שכן, כידוע, כל הסדר נערך על פי הראיות והשיקולים הספציפיים של המקרה והנאשם. בע"פ 5195/11 גיאורגי קריניאן נ' מדינת ישראל (28.3.12), חזר בית המשפט על ההלכה כי אחידות הענישה אין משמעה שוויון מכאני או אוטומאטי בין נאשמים, וזאת גם אם מדובר באותה פרשה. (ראו גם ע"פ 6224/11 אבו רומי נ' מ"י, (9.5.13)).

כיוון שכך, בבואנו לגזור את העונש בהליך הנוכחי לא נתעלם גם אנו מהסדר הטיעון בתיק המקביל גם בקשר לפסיקת הפיצויים למשפחת הקורבן. עם זאת נבהיר, כי העונשים עליהם הוסכם במסגרת הסדר הטיעון בעניינם של האחרים - שטרם נגזר דינם - ישמשו אמת מידה לבהינת העונש שיוטל על הנאשם, רק ביחס לאירועים בהם היה מעורב לצידם. ודאי שהנאשם אינו יכול להיבנות מעונש זה למעשים הנוספים, נשוא האישום השני, בהם לא היו מעורבים הנאשמים בתיק המקביל והוא אינו יכול להתנער מאחריותו לנזקים והסכנות שנגרמו עקב כך. חומרה נוספת מצויה בעניינו של הנאשם, בשל ריבויים של המקרים והצטברותם.

נתחשב גם בשיקולי הרתעת היחיד והרבים לצורך קביעת העונש המתאים בתוך טווח הענישה המוסכם שבמקרה זה תואם, כאמור, למתחם העונש ההולם. אנו סבורים כי גם עונש מאסר שקרוב יותר לרף אליו עותרת ההגנה, יש בו מסר הרתעתי משמעותי, הן לנאשם והן לעבריינים בכוח (סעיפים 40.ו. ו-40.ז. לחוק העונשין). אף שהנאשם הסתייע ברכב בשני האירועים שבהם הורשע, אנו סבורים כי בשל תקופת המאסר הארוכה שתיגזר עליו אין זה ראוי לגזור עליו פסילת רישיון נהיגה.

ח. סיכום

לאחר ששקלנו את חומרת העבירות, נסיבותיהן, הערכים החברתיים שנפגעו, ואת מדיניות הענישה הנהוגה, כמו גם את נסיבותיו האישיות של הנאשם שאינן קשורות בביצוע העבירה, ובכלל זה, את הרתעתו האישית של הנאשם וכן הרתעת הרבים, ובמיוחד את הסדר הטיעון שסברנו כי עומד הוא בהלכת האיזון ויש לכבדו, החלטנו לגזור על הנאשם את העונשים כדלקמן:

13 שנות מאסר בגין האירוע נשוא האישום ראשון.

6 שנות מאסר בגין האירוע נשוא האישום השני.

שני עונשי המאסר ירוצו באופן מצטבר כך שסך הכל ירצה הנאשם 19 שנות מאסר בפועל בניכוי תקופת מעצרו, מיום 23.12.12.

3 שנים מאסר על תנאי לבל יבצע הנאשם במשך 3 שנים כל עבירת אלימות מסוג פשע או עבירות בנשק מסוג פשע.

12 חודשי מאסר על תנאי לבל יבצע הנאשם במשך 3 שנים כל עבירת אלימות מסוג עוון או עבירה בנשק מסוג עוון או עבירה של שיבוש מהלכי משפט.

לאחר שנתנו דעתנו לכך שמדובר בעבירה רבת שותפים, כשרובם נידונים בפני מותב אחר ויש להניח כי גם הם יחויבו לשלם פיצויים, וזאת בהתאם להסדר הטיעון שנכרת עמם, אנו מחייבים את הנאשם לשלם להורי המנוח פיצויים בסך 60,000 ₪, וזאת בדרך של הפקדת סכום זה בקופת בית המשפט, עד ליום 22/2/15 (פרטי הורי המנוח והחשבון אליו יועברו כספי הפיצויים יימסרו למזכירות על ידי ב"כ המאשימה).

הודעה לנאשם זכות הערעור לבית המשפט העליון תוך 45 יום מהיום.

ניתן היום, י"ט כסלו תשע"ה, 11/12/14, בנוכחות הנאשם וב"כ הצדדים.